

Зовнішнє незалежне оцінювання 2011 р.
Демонстраційний варіант тесту з української мови і літератури

Частина 1
Українська мова

Завдання 1–7 мають по чотири варіанти відповіді, серед яких лише **ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ**. Виберіть правильний варіант відповіді та позначте його в *бланку А* згідно з інструкцією. Не робіть інших позначок, тому що комп'ютерна програма реєструватиме їх як помилки!

Будьте особливо уважні, заповнюючи *бланк А*!
Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей

Прочитайте текст і виконайте завдання 1–7.

(1) Пахне луг... (2) Вечірній туманець благоденним напиналом напнувся над усеньким лугом, а отам, коло лісу, начебто густіший і темніший. (3) А де лелеки, що прилетіли *на/зустріч* з вечірньою казкою? (4) Мабуть, поки вечеряв, то познімались і полетіли на лісові озера. (5) Вдивляєшся поміж кущів, поміж осоки – ніде не видно, тільки сумують вечірні сутінки. (6) А луг пахне *де/далі* сильніше, і груди не можуть умістити, увібрати всю його терпку свіжість бо *за/малі*. (7) Дихаєш і наче оновлюєшся, *в/друге* на світ народжуєшся.

1. У переносному значенні вжито в тексті виділене слово

- А *пахне* луг
- Б лелеки *прилетіли*
- В *сумують* сутінки
- Г *дихаєш* і оновлюєшся

2. Фразеологізмом є вжитий у тексті вислів

- А напнувся благоденним напиналом
- Б полетіли на лісові озера
- В сумують вечірні сутінки
- Г вдруге на світ народжуєшся

3. Окремо в цьому тексті пишуться слова

- А *на/зустріч*
- Б *де/далі*
- В *за/малі*
- Г *в/друге*

4. Прийменник виділено в словосполученні з тексту

- А *коло* лісу
- Б *що* прилетіли
- В *ніде* не видно
- Г *наче* оновлюєшся

5. Вставне слово вжито в реченні

- А другому
- Б четвертому
- В п'ятому
- Г шостому

6. Однорідні означення є в реченні

- А другому
- Б четвертому
- В шостому
- Г сьомому

7. Пунктуаційну помилку допущено в реченні

- А другому
- Б третьому
- В шостому
- Г сьомому

Завдання 8–23 мають по п'ять варіантів відповіді, серед яких лише ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ. Виберіть правильний варіант відповіді та позначте його в бланку А згідно з інструкцією. Не робіть інших позначок, тому що комп'ютерна програма реєструватиме їх як помилки!

**Будьте особливо уважні, заповнюючи бланк А!
Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей**

8. Велику літеру вжито правильно в усіх словосполученнях рядка

- А поет Василь Стус, князь Данило галицький
- Б Петро Гулак-Артемівський, Президент України
- В шекспірівський сонет, Франкове «зів'яле листя»
- Г «Слово про Похід Ігорів», спорткомплекс «Олімпійський»
- Д Луганський національний університет, Бахчисарайський Район

9. М'який знак на місці пропуску треба писати в усіх словах рядка

- А мал..овничий, з..омка, опрац..ований
- Б давн..окиївський, чотир..ох, ра..он
- В кра..овий, пен..ок, прац..овитість
- Г с..орбати, сер..озний, багат..ом
- Д с..огодні, пізн..ого, кол..оровий

10. Граматичну помилку допущено в рядку

- А моє день народження
- Б більш досконалий
- В почнімо працювати
- Г п'ятьмастами волонтерами
- Д соковитих абрикосів

11. Префікс *при-* треба писати в усіх словах рядка

- А пр..глушити, пр..м'ятий, пр..мудрість
- Б пр..вчити, пр..булий, пр..морозок
- В Пр..карпаття, пр..звисько, пр..їжджати
- Г Пр..дністров'я, пр..гарний, пр..боркати
- Д пр..милий, пр..чїп, пр..соромлений

12. Неправильно утворено ім'я по батькові

- А Степанівна
- Б Геннадієвич
- В Орестівна
- Г Ігорович
- Д Олександрівна

13. Закінчення *-а* має іменник, виділений у рядку
- А станції харківського *метр.*
 - Б майстри поетичного *кін.*
 - В картини Марії *Приймаченк.*
 - Г звернутися до туристичного *бюр.*
 - Д гудзики до нового *пальт.*
14. Граматично правильне продовження речення «*Занотовуючи результати експерименту, ...*»
- А деякі з них виявилися несподіваними.
 - Б у мене виникли сумніви.
 - В консультуйтеся з науковим керівником.
 - Г важливими є всі числові показники.
 - Д нарешті окреслюється подальший план роботи.
15. Неправильно побудовано словосполучення на позначення часу
- А десять (хвилин) на шосту
 - Б чверть на шосту
 - В без п'ятнадцяти шість
 - Г пів на шосту
 - Д за десять (хвилин) шоста
16. Прочитайте речення.
«*Шануйте здобуте трудом поколін(1)ь, помножьте його у пошан(2)і, в тім – корінь жит(3)я, крила стремлін(4)ь, діти мої кохан(5)і!*».
- Подвоєння літер відбувається на місці цифри
- А 1
 - Б 2
 - В 3
 - Г 4
 - Д 5
17. Правильно вжито дієслівну форму в реченні
- А Ходімте швидше на вершину цієї гори!
 - Б Ідемо до найближчої тролейбусної зупинки!
 - В Багато хто поміте недоліки цього видання.
 - Г Обов'язково дасиш мені свою електронну адресу.
 - Д Почнімо перегляд газети із заголовків.
18. Кома перед *і* ставиться в реченні (розділові знаки пропущено)
- А Я в пісні молодість знайду і довго-довго буду з нею.
 - Б Вдалині хиталися дерева і синів задуманий прибій.
 - В Дітям здавалося що вже вечір і що вже невдовзі прийде мама.
 - Г Крізь темну ніч шумів весняний дощ і в унісон із ним шуміли сосни.
 - Д Коли він торкався смичком до струн скрипки все на світі зникало і залишалася тільки музика.
19. Прочитайте речення.
«*(1)плив на підлеглих здійснюється (2) атмосфері міжособистісних (3)заємодій (4) груп і є важливим (5) аспекті управлінської результативності*».
- Літера у ставиться на місці цифри
- А 1
 - Б 2
 - В 3
 - Г 4
 - Д 5

20. Граматичну помилку допущено в реченні
- А Оксана довго міркувала, що подарувати сестрі на день народження.
 - Б Учень, який ретельно підготував доповідь, успішно відповів на всі запитання.
 - В Можна сподіватися на те, що концерт Патрісії Каас в Україні ще відбудеться.
 - Г Водій автобуса сказав пасажирам, які щойно зайшли, що оплатить проїзд.
 - Д У виступі головним було те, що демократичні цінності слід відстоювати.

21. Разом пишуться всі прислівники в рядку
- А на/пам'ять, на/жаль, до/купи
 - Б на/весну, до/віку, с/підлоба
 - В мимо/волі, на/завжди, в/основному
 - Г що/найвище, до/вподоби, без/вісти
 - Д о/півночі, на/двоє, на/перекір

22. Поширеним є речення
- А Двоє музик продовжували грати.
 - Б Комплімент повинен бути щирим.
 - В А Максим вийшов сухим із води.
 - Г Григорію закортіло скупатися.
 - Д Холод стає помітнішим і помітнішим.

23. Підкреслена буква позначає той самий звук в усіх словах рядка
- А увінчати, німий, кінь, петуня
 - Б важко, життя, обмеженість, сторож
 - В розписаний, слово, успіх, кількість
 - Г помітніший, торкнути, гуркіт, шіснадцять
 - Д розкіш, подущці, штучний, поширити

Завдання 24–28 мають на меті встановлення відповідності. До кожного рядка, позначеного ЦИФРОЮ, доберіть відповідник, позначений БУКВОЮ, і поставте позначки в *бланку А* на перетині відповідних колонок і рядків. Усі інші види Вашого запису комп'ютерна програма реєструватиме як помилки.

Будьте особливо уважні, заповнюючи *бланк А*!
Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей

24. З'ясуйте, який вид підрядного речення можна приєднати до поданого головного.

<i>Головне речення</i>	<i>Вид підрядного речення</i>
1 Ця подія сталася саме тоді, ...	А означальне
2 ... однак студенти склали іспит.	Б з'ясувальне
3 Це не та зупинка, ...	В обставинне часу
4 Журналістка повідомила, ...	Г обставинне місця
	Д обставинне допосове

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

25. Доберіть приклад до кожного випадку вживання тире.

Випадок уживання тире

Приклад

1 перед узагальнювальним словом	А	А мова – то пісня душі, покладена на слова.
2 між підметом і присудком	Б	І сльози, і прокльони – все мине.
3 при відокремленій прикладці	В	І ось прийшла неділя – день легкий.
4 між частинами безсполучникового речення	Г	Мало життя прожити – треба життя зрозуміти.
	Д	Я усміхнусь – і все навкруг сміється.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

26. З'ясуйте вид поданих односкладних речень.

Вид речення

Приклад

1 означено-особове	А	Вір своїм очам, а не чужим речам.
2 неозначено-особове	Б	Візьми свій келих сонця у життя!
3 узагальнено-особове	В	Я прожив, моя мила, ці літа у найвищому щасті.
4 безособове	Г	Вино мудрості п'ють із келиха розчарувань.
	Д	Без мови рідної, юначе, й народу нашого нема.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

27. Доберіть антоніми до поданих слів.

Слово

Антонім

1 лебедіти	А сахатися
2 компенсувати	Б губити
3 знаходити	В грубіянити
4 деградувати	Г шкодити
	Д відроджуватися

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

28. З'ясуйте, якими частинами мови є виділені слова в реченні (цифра позначає наступне слово).

Ще (1)*недавно* дихало в мої думки (2)*студеним* пахом (3)*зів'ялого* листя, (4)*а* вже сьогодні лагідне шовковисте повітря весни купає мої очі.

- А** прикметник
- Б** займенник
- В** дієприкметник (форма дієслова)
- Г** прислівник
- Д** сполучник

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

Читання й аналіз тексту

Завдання 29–36 мають по чотири варіанти відповіді, серед яких ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ. Виберіть правильний варіант і позначте його в бланку А згідно з інструкцією. Не робіть інших позначок, тому що комп'ютерна програма реєструватиме їх як помилки!

**Будьте особливо уважні, заповнюючи бланк А!
Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей**

**Прочитайте текст (цифри в дужках позначають номери рядків)
і виконайте завдання 29–36.**

Галілео Галілей

(1–4) Галілей народився в італійському місті Пізі 1564 року. Батько майбутнього астронома, Вінченцо Галілей, з бідних дворян, був учителем музики, композитором, знав математику й інші науки. На життя Вінченцо Галілей заробляв уроками музики, але в країні, де вчителів музики було більше, ніж чоботарів, це давало небагато. А сім'я зростала.

(5–7) Галілео був найстаршим сином у сім'ї. Батько примушував хлопця грати на скрипці, розучувати свої композиції, щоб син міг продовжити справу його життя. Але викладача музики з Галілео не вийшло, хоча він і став великим її знавцем.

(8–9) Вінченцо, прагнучи знайти вихід із важкого становища, віддав хлопчика на виховання до монастиря, де його схилили прийняти чернецтво. Галілео збунтувався і втік.

(10–11) Тоді батькові спало на думку зробити з сина лікаря. Сімнадцятирічний Галілео стає студентом Пізанського університету.

(12–16) Цікаво, що до цього часу юному Галілею зовсім не доводилося вивчати математику, і він абсолютно не був у ній обізнаний. А в університеті майбутнім лікарям серед інших навчальних предметів викладали й математику. Нова, досі незнайома йому наука зацікавила юнака, і батько, бачачи захоплення сина, порадив йому познайомитися з творами великих математиків давнини Евкліда і Архімеда.

(17–18) Сталося те, чого зовсім не чекав старий Вінченцо: математика цілком захопила Галілео, він покинув вивчати медицину й заглибився в нову для нього галузь науки.

(19–20) У молодого Галілея виявилися незвичайні математичні здібності, праці з математики він читав, як цікаві романи.

(21–28) Галілей покинув Пізу й перебрався до Флоренції, де за кілька років до нього оселилася його сім'я. Батько дуже лютував через те, що Галілео покинув медицину, яка обіцяла йому гарний заробіток. Але математика, особливо геометрія з її послідовністю аксіом і теорем, де все незаперечно витікало одне з другого, зачарувала Галілея. У 19 років він розробляє закони коливання маятника, а в 22 роки стає одним з найвідоміших учених Італії. І це всього за 7 років від часу, коли він уперше познайомився з математикою! У 25 років Галілео Галілей, медик-недоучка, людина, яка не мала вченого ступеня, очолює кафедру математики в Пізанському університеті. Згодом він – професор математики в Падуї.

(29–31) За цей час молодий науковець зробив низку великих відкриттів у галузі механіки, фізики, математики, астрономії, хоча не публікував їх, бо вони заперечували вчення Аристотеля про будову Землі.

(32–39) Захоплення Галілея астрономією почалося, коли він 1609 року дізнався, що в Голландії з'явився «прилад-дальновидець» – телескоп. Як цей прилад сконструйований, він не знав, тому сам узявся за його створення. Зробивши телескоп, Галілей першим спрямував його до зірок, саме тому Галілея називають Колумбом неба. Галілео Галілей споглядав Місяць, Юпітер, бачив чотири його супутники, він першим відкрив плями на Сонці, довів, що воно обертається навколо своєї осі. І Земля також, виявляється, обертається навколо своєї осі і навколо Сонця! Ось тоді й з'явилась книга «Зоряний вісник», де вчений розповів про свої дослідження, продовжуючи вчення Ніколая Коперника та Джордано Бруно.

(40–45) Проте наукові знахідки Галілео Галілея суперечили загальноприйнятому вченню про будову Землі і Всесвіту, тому незабаром він був схоплений інквізицією. Тюрма, допити, погрози, тортури... Під страхом жахливої смерті 70-літнього Галілео Галілея змусили зрестися своїх наукових поглядів, визнати, що Земля – твердь і не обертається навколо Сонця. Хворий, змучений старець не витримав тортур. Але, кажуть, прочитавши текст свого зречення, Галілей тупнув ногою й вигукнув: «І все ж вона обертається!»

(46–47) Помер Галілео Галілей 1642 року і в останні роки перед смертю встиг багато зробити для науки (*З журналу*).

29. За стильовими ознаками текст є

- А художнім
- Б розмовним
- В науково-популярним
- Г публіцистичним

30. За типом мовлення текст є

- А описом
- Б розповіддю
- В роздумом
- Г поєднанням кількох типів

31. Речення «*Але, кажуть, прочитавши текст свого зречення, Галілей тупнув ногою й вигукнув: «І все ж вона обертається!»* виконує роль

- А елемента розвитку дії
- Б кульмінації
- В розв'язки
- Г епілогу

32. У тексті Галілея названо Колумбом неба, бо він

- А створив телескоп
- Б довів, що Сонце обертається навколо своєї осі
- В був видатним астрономом свого часу
- Г першим спрямував телескоп у небо

33. На думку автора тексту, Галілей увійшов в історію як приклад людини, яка

- А через страх перед небезпекою поступається принципами
- Б домоглася ще з дитинства обраної мети
- В присвятила своє життя боротьбі за справедливість
- Г попри все впевнена у власній правоті

34. Підхід Галілея до вибору життєвого шляху відображає прислів'я

- А «Де родився, там і згодився».
- Б «Яблуко від яблуні недалеко падає».
- В «У кожного своя доля».
- Г «Біда навчить коржі з маком їсти».

35. У реченні «*У 25 років Галілео Галілей, медик-недоучка, людина, яка не мала вченого ступеня, очолює кафедру математики в Пізанському університеті*» вислів «*медик-недоучка*» вжито з метою

- А глузування з рівня освіти молодого Галілея
- Б захоплення швидким опануванням юнака науками
- В нейтральної характеристики біографічного факту
- Г обурення діями керівництва Пізанського університету

36. Поштовхом до захоплення Галілея астрономією можна вважати
- А зацікавлення математикою
 - Б появу телескопа
 - В поради батька
 - Г навчання в університеті

Частина 2

Українська література

Завдання 37–56 мають по п'ять варіантів відповіді, із яких лише **ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ**. Виберіть правильну відповідь і позначте її в бланку відповідей згідно з інструкцією. Не робіть інших позначок – комп'ютерна програма реєструватиме їх як **ПОМИЛКИ!**

Будьте особливо уважні, заповнюючи *бланк А!*

Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей

37. Рядки

– Чумаче, чумаче, чого зажурився?
Чи воли пристали, чи з дороги збився?
– Воли не пристали, ні з дороги збився.
Того зажурився – без долі вродився

узяті з

- А історичної пісні
 - Б календарно-обрядової пісні
 - В соціально-побутової пісні
 - Г балади
 - Д думи
38. Сон персонажа є елементом композиції твору
- А «Маруся»
 - Б «Наталка Полтавка»
 - В «Бджола та Шершень»
 - Г «Слово про похід Ігорів»
 - Д «Інститутка»

39. Думка Епікура *«Подяка блаженній натурі за те, що потрібне зробила неважким, а важке непотрібним»* актуалізована у творі

- А «Кайдашева сім'я»
- Б «Наталка Полтавка»
- В «Хазяїн»
- Г «Маруся»
- Д «Бджола та Шершень»

40. Персонаж, який, *«понадіявшись на своє багатство, зачав знаходитись не з рівнею: зачав, бач, заводити бенкети з повитчиками, з канцеляристами, з купцями і цехмістрами – пив, гуляв і шахровав гроші; покинув свій промисл і мало-помалу розточив своє добро, розпився...»*

- А Епаміондас Ляуфлер («Людина»)
- Б Терпило («Наталка Полтавка»)
- В Пузир («Хазяїн»)
- Г Омелько Кайдаш («Кайдашева сім'я»)
- Д Чіпка («Хіба ревуть воли, як ясла повні?»)

41. Події Коліївщини зображені в творі
А «Мені однаково»
Б «Гайдамаки»
В «Ісаія. Глава 35»
Г «І мертвим, і живим...»
Д «Кавказ»
42. Тему вимушеної еміграції українських селян порушено в творі
А «Кайдашева сім'я»
Б «Наталка Полтавка»
В «Хазяїн»
Г «Маруся»
Д «Камінний хрест»
43. Персонаж, який прагнув *«між молоддю насаждать ідеали кращого життя»*, наголошував, що: *«Будущина в руках нового покоління, і чим більше вийде з школи людей з чесним і правдивим поглядом на свої обов'язки перед спільною громадою, тим скоріше виросте серед людей найбільша сума справедливості!..»*
А Петро («Наталка Полтавка»)
Б Полковий лікар («Інститутка»)
В Галя («Хіба ревуть воли, як ясла повні?») *?*
Г Стефан Лісвич («Людина»)
Д Калинович («Хазяїн»)
44. Твір «Чорна рада» належить перу
А Тараса Шевченка
Б Лесі України
В Івана Франка
Г Пантелеймона Куліша
Д Панаса Мирного
45. Елементи експресіонізму наявні у творі
А «Камінний хрест»
Б «Інститутка»
В «Маруся»
Г «Людина»
Д «Intermezzo»
46. Першим історичним романом в українській літературі є
А «Камінний хрест»
Б «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»
В «Людина»
Г «Тіні забутих предків»
Д «Чорна рада»
47. Вислів *«Любая, милая – чи засмучена ти ходиши, чи налита щастям вкрай»* є в поезії
А «Лебеді материнства»
Б «Так ніхто не кохав»
В «Пісня про рушник»
Г «Два кольори»
Д «Арфами, арфами»

48. Олесь Гончар назвав «*витязем молодії української поезії*»
- А Ліну Костенко
 - Б Василя Стуса
 - В Василя Симоненка
 - Г Івана Драча
 - Д Дмитра Павличка
49. З-поміж перелічених письменників до шістдесятників належав
- А Олександр Довженко
 - Б Григорій Тютюнник
 - В Василь Барка
 - Г Євген Маланюк
 - Д Юрій Яновський
50. У кіноповісті «Україна в огні» вислів «*Так не підкорятися і так умирати, як умирають українці, можуть лише люди високої марки*» належить
- А Василеві Кравчині
 - Б Купріянові Хуторному
 - В Людвігу Краузу
 - Г Лаврінові Запорожцю
 - Д Ернсту Краузу
51. У степу під Компаніївкою розгортаються події твору
- А «Марія» Уласа Самчука
 - Б «Я (Романтика)» Миколи Хвильового
 - В «Вершники» Юрія Яновського
 - Г «Три зозулі з поклоном» Григорія Тютюнника
 - Д «Україна в огні» Олександра Довженка
52. Остап Вишня є автором твору
- А «Мисливські усмішки»
 - Б «Мина Мазайло»
 - В «Марія»
 - Г «Три зозулі з поклоном»
 - Д «Зачарована Десна»
53. Заклик «*І жити спішити треба, / Кохати спішити треба – / Гляди ж не проси!*» належить
- А Павлові Тичині
 - Б Володимирові Сосюрі
 - В Василеві Симоненку
 - Г Дмитрові Павличку
 - Д Ліні Костенко
54. Події голодомору зображено в творі
- А «Маруся Чурай»
 - Б «Подвійне коло»
 - В «Три зозулі з поклоном»
 - Г «Україна в огні»
 - Д «Жовтий князь»

55. Метафору «поїзд–дракон», яка символізує сталінський терор, розгорнуто в творі
- А «Три зозулі з поклоном»
 - Б «Україна в огні»
 - В «Марія»
 - Г «Тигролови»
 - Д «Мина Мазайло»

56. Рядки

*Безгоміння, безлюддя довкола,
тільки сонце і простір, і сніг.
І котилося куль-покотьолом
моє серце в ведмежий барліг*

належать

- А Василеві Симоненку
- Б Євгенові Маланюку
- В Василеві Стусу
- Г Іванові Драчу
- Д Дмитрові Павличку

Завдання 57–60 мають на меті встановлення відповідності. До кожного рядка, позначеного ЦИФРОЮ, доберіть відповідник, позначений БУКВОЮ, і поставте позначки в *бланку А* на перетині відповідних колонок і рядків. Усі інші види Вашого запису комп'ютерна програма реєструватиме як помилки.

Будьте особливо уважні, заповнюючи *бланк А!*

Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей

57. Установіть відповідність між персонажами твору та його автором.

<i>Персонажі твору</i>		<i>Автор твору</i>							
1	Родина Катранників	А	Іван Багряний	1					
2	Родина Сірків	Б	Улас Самчук	2					
3	Родина Запорожців	В	Василь Барка	3					
4	Родина Гната Кухарчука	Г	Олександр Довженко	4					
		Д	Григій Тютюнник						

58. Установіть відповідність між письменником і персонажем його твору.

<i>Письменник</i>		<i>Персонаж твору</i>	
1	Іван Котляревський	А	Палагна
2	Панас Мирний	Б	Мавка
3	Михайло Коцюбинський	В	Дідона
4	Леся Українка	Г	Пузир
		Д	Чіпка

1				
2				
3				
4				

59. Установіть відповідність між автором та назвою твору.

<i>Автор твору</i>		<i>Назва твору</i>	
1	Іван Багряний	А	«Жовтий князь»
2	Остап Вишня	Б	«Я (Романтика)»
3	Микола Хвильовий	В	«Чорна рада»
4	Василь Барка	Г	«Тигролови»
		Д	«Мисливські усмішки»

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

60. Установіть відповідність між автором та уривком із його вірша.

<i>Автор вірша</i>		<i>Уривок із вірша</i>	
1	Павло Тичина	А	<i>Можна вибрати друга і по духу брата, Та не можна рідну матір вибирати.</i>
2	Андрій Малишко	Б	<i>Красиве засмагле сонце В золотих переливах кучерів, У червоній сорочці навипуск, Що їхало на велосипеді, Обминаючи хмари на небі...</i>
3	Василь Симоненко	В	<i>Мене водило в безвісті життя, Та я вертався на свої пороги, Переплелись, як мамине шиття, Мої сумні і радісні дороги.</i>
4	Іван Драч	Г	<i>Ви знаєте, як сплять старі гаї? Вони все бачать крізь тумани. Ось місяць, зорі, солов'ї... «Я твій» – десь чують дідугани, А солов'ї!.. Та ви вже знаєте, як сплять гаї!</i>
		Д	<i>Я візьму той рушник, простелю, наче долю, В тихім шелесті трав, в щебетанні дібров. І на тім рушничкові оживе все знайоме до болю: І дитинство, й розлука, і вірна любов.</i>

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

Частина 3

ВЛАСНЕ ВИСЛОВЛЕННЯ

Підтримайте або спростуйте думку:
«Без ядра горіх ніщо, так само, як і людина без серця».

Сформулюйте тезу, наведіть два-три переконливі аргументи, які найкраще підтвердять Ваші міркування. Проілюструйте Ваші думки посиланнями на приклади з художньої літератури (зазначте назву твору, укажіть проблему, порушену письменником, назву твору, художній образ, через який проблему розкрито, наведіть цитату з твору тощо), історичними фактами або випадками з життя. Не переказуйте змісту, не давайте повної характеристики образів. Сформулюйте висновки.

Роботу запишіть на **бланку Б**. У разі потреби використовуйте чернетку.

Орієнтовний обсяг роботи – 1 сторінка (200–250 слів). Текст обсягом до 100 слів екзаменатори не перевірятимуть.

Правильні відповіді на завдання демонстраційного варіанта тесту з української мови і літератури (бланк А)

№ завдання	Правильна відповідь
1	В
2	Г
3	А
4	А
5	Б
6	А
7	В
8	Б
9	Д
10	А
11	Б
12	Б
13	Д
14	В
15	В
16	В
17	Д
18	Г
19	Г
20	Г

21	Д
22	Г
23	Б
24	1-В 2-Д 3-А 4-Б
25	1-Б 2-А 3-В 4-Г
26	1-Б 2-Г 3-А 4-Д
27	1-В 2-Г 3-Б 4-Д
28	1-Г 2-А 3-В 4-Д
29	В
30	Б
31	В
32	Г
33	Г
34	В
35	Б
36	Б
37	В
38	Г
39	Д
40	Б
41	Б
42	Д
43	Д
44	Г
45	А
46	Д
47	Д
48	В
49	Б
50	Д
51	В
52	А
53	В
54	Д
55	Г
56	В
57	1-В 2-А 3-Г 4-Б
58	1-В 2-Д 3-А 4-Б
59	1-Г 2-Д 3-Б 4-А
60	1-Г 2-Д 3-А 4-Б
Власне висловлення	Завдання оцінюються екзаменаторами за окремими критеріями

Критерії оцінювання власного висловлення з української мови (бланк Б)

Завдання з розгорнутою відповіддю передбачає створення власного висловлення на дискусійну тему. У ньому слід аргументовано підтримати або спростувати подану в завданні думку, продемонструвати вміння створювати текст-роздум на запропоновану тему.

Власне висловлення оцінюється за критеріями змісту та мовленнєвого оформлення.

Зміст власного висловлення оцінюється за шістьма параметрами, як показано в таблиці.

Критерій	Змістовий вияв і композиційне оформлення критерію	Кількість балів
1. Теза	<p>Учасник чітко формулює тезу, тобто висловлюється в один із таких способів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) підтримує запропоновану думку (шляхом повторення чи перефразування теми власного висловлення); 2) спростовує (заперечує) думку; 3) пропонує компромісний варіант, наприклад: «Я не зовсім поділяю запропоновану думку і вважаю, що...»; 4) подає дві тези й аргументує кожен окремо, тобто водночас і підтримує, і спростовує запропоновану думку. <p>Учасник може використовувати мовні конструкції на кшталт «Я вважаю...», «На мою думку,...», «Я підтримую...», «Уважаю...», «Я погоджуюся...», «Мені здається...», «Переконаний...», «Я не підтримую...», «Я хочу спростувати...», «Я не погоджуюся...», «Хочу піддати сумніву...», «Як на мене, то ...», «З одного боку..., а з іншого...» тощо</p>	2
	<p>Учасник лише зазначає: «Я погоджуюся / не погоджуюся із запропонованою думкою», не розкриваючи змісту теми.</p> <p>У роботі немає чіткого формулювання тези, але наявні речення та ключові слова, що свідчать про розуміння теми</p>	1
	<p>Учасник не формулює тези.</p> <p>Учасник формулює тезу, яка не відповідає запропонованій темі.</p> <p>У роботі відсутні речення та ключові слова, що свідчать про розуміння теми</p>	0
2. Аргументи	<p>Учасник наводить принаймні два доречних докази, підстави для обґрунтування, підтвердження висловленої тези, які пов'язують її з прикладом.</p> <p>Учасник може використовувати мовні конструкції на кшталт «тому що», «це доводить», «підтвердженням цього є», «це засвідчує», «свідченням цього є», «доказом цього може бути» тощо</p>	2
	<p>Учасник наводить принаймні один доречний доказ для обґрунтування висловленої тези.</p> <p>Аргументи дублюють один одного, тобто другий аргумент перефразовує зміст першого.</p> <p>Один з аргументів не є доречним стосовно сформульованої тези</p>	1
	<p>Учасник не наводить жодного аргументу для обґрунтування тези або наведені аргументи не є доречними</p>	0

3а. Приклад із літератури чи інших видів мистецтва	Учасник наводить принаймні один доречний приклад із художньої літератури або інших видів мистецтва. Указано проблему, порушену у творі, художній образ, через який проблему розкрито, назву й автора твору, може бути наведено цитату з твору. Учасник може також покликатися на факти з життя митців, якщо ці факти стосуються їхньої творчості. Учасник може використовувати мовні конструкції на кшталт «наприклад...», «прикладом може слугувати...», «яскравим прикладом цього може слугувати...», «не можна не згадати...» тощо	2
	Відсутня мотивація наведення цього прикладу або приклад містить фактичні помилки чи приклад не конкретизований через художній образ	1
	Приклад з літератури чи інших видів мистецтва відсутній або недоречний	0
3б. Приклад, що є історичним фактом або випадком із життя	Учасник наводить принаймні один доречний приклад або з історії, або із суспільно-політичного життя, або з власного життя Учасник може покликатися на факти з життя митців, якщо ці факти не стосуються їхньої творчості. Учасник може використовувати мовні конструкції на зразок «наприклад...», «прикладом може слугувати...», «яскравим прикладом цього може слугувати...», «не можна не згадати...»	2
	Приклад містить фактичні помилки	1
	Приклад з історії, суспільно-політичного чи власного життя відсутній або недоречний	0
4. Логічність, послідовність	У роботі немає порушень причинно-наслідкових зв'язків. Учасник структурує роботу за абзацами. Використовує мовні кліше, слова-скріпи, що оформлюють текст, на кшталт «по-перше», «по-друге», «з цього випливає», «як було зазначено», «повертаючись до думки», «як можна побачити» тощо	2
	У роботі є порушення причинно-наслідкових зв'язків: 1) теза розташована після аргументів; 2) теза розірвана аргументом; 3) аргумент розташований після прикладу, що його ілюструє	1
	Логіка викладу відсутня	0
5. Висновок	Висновок відповідає запропонованій темі й органічно випливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів. Учасник може використовувати мовні конструкції на кшталт «отже», «таким чином», «можна зробити висновок», «висновком може слугувати» тощо	2
	Висновок частково відповідає тезі або не пов'язаний з аргументами та прикладами. Учасник неправильно оформлює висновок, наприклад, починає його словами «я вважаю»	1
	Висновок відсутній, не відповідає тезі, не пов'язаний з аргументами та прикладами або є іншою тезою	0
Усього		12

Мовленнєве оформлення – відповідність роботи орфографічним, пунктуаційним, лексичним, граматичним і стилістичним нормам української мови.

Мовленнєве оформлення власного висловлення оцінюється за двома критеріями, як показано в таблиці.

Критерій	Кількість помилок	Кількість балів
ба. Орфографія та пунктуація	0–1 (негруба)	6
	1–2	5
	3–4	4
	5–7	3
	8–12	2
	13–16	1
бб. Лексика, граматики та стилістика	0	6
	1–2	5
	3–4	4
	5–6	3
	7–8	2
	9–10	1
Усього		12

Під час оцінювання орфографічної й пунктуаційної нормативності роботи 2 негрубі помилки треба рахувати як 1 грубу.

До негрубих треба зараховувати такі помилки:

- у винятках з усіх правил;
- у написанні великої літери в складних власних назвах;
- у випадках написання разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників з прийменниками;
- у випадках, коли замість одного розділового знака поставлений інший;
- у випадках нерозрізнення не/ні (не хто інший / ніхто інший ...);
- у пропуску одного зі сполучуваних розділових знаків або в порушенні їхньої послідовності.

Максимально можлива сума тестових балів за власне висловлення (сума тестових балів за всіма критеріями) – 24.